

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO PAKRUOJO RAJONO POLICIJOS KOMISARIATĄ

2019-03-08 Nr. 4D-2018/1-292
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018 m. spalio 2 d. gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pakruojo rajono policijos komisariato (toliau vadinama ir – Pakruojo rajono PK) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atsakius į Pareiškėjo prašymą.

2. Skunde nurodoma:

2.1. „Prašau Jus ištirti ir išsiaiškinti ar išsamiai, motyvuotai, kvalifikuotai, informatyviai kokybiškai pareiškėjui [...] pateiktas atsakymas 2018-08-07 Nr. (BPS-S-391259) dėl tyrimo vietos nustatymo (pridedama), nes iš atsakymo nėra realiai aišku ar į X prašymą yra atsakyta“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Nuoroda rašte, manau nėra aiški ir išsami, kodėl aš turiu kreiptis (dėl tyrimo vietos nustatymo) prašymu į kitą instituciją?“

2.3. „Tame rašte nėra nurodyta, kokiais teisės aktais ir nuostatomis institucija vadovaujasi atsisakydama realiai ir iš esmės nenagrinėsianti mano prašymo?“

2.4. „Pažymėtina, kad šį prieštaringai paruoštą raštą iš Pakruojo rajono policijos komisariato man nėra aišku, ar aš 2018-08-07 Nr. (BPS-S-39/259) šį raštą galiu apskųsti?“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Iš Skundo tyrimui surinktos informacijos ir papildomų dokumentų nustatyta:

4.1. Pareiškėjas kreipėsi į Pakruojo rajono PK pareigūnus su 2018 m. liepos 30 d. prašymu (užregistruotas 2018 m. liepos 30 d., Nr. 40-AO-4211-(5.14) neatlikti jokių procesinių veiksmų, kol nėra gautas atsakymas iš Generalinės prokuratūros ir Šiaulių apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro dėl bylos „išeliminavimo“ iš Šiaulių regiono policijos ir prokuratūros iš esmės, ir „Apklausti A apklausos protokolu, o po to tik mane“.

4.2. Atsakydami į 2018 m. liepos 30 d. Pareiškėjo prašymą, Pakruojo rajono PK pareigūnai 2018 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 1BPS-S-391259 Pareiškėją informavo, kad „[...] dėl atsakymo į Jūsų 2018-06-28 ikiteisminio tyrimo bylos [...] išeliminavimo iš Šiaulių regiono policijos ir prokuratūros iš esmės“ prašymą reikia kreiptis į instituciją, kuriai buvote pateikę prašymą. Ikiteisminio tyrimo metu ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami atsižvelgiant į pasirinktą tyrimo taktiką ir versijas“.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAD):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: „[...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis [...]. 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. [...]“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama – Taisyklės):

35 punktas – „Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...]“;

38 punktas – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. [...]“

8. Asmenų aptarnavimo Šiaulių apskrities vyriausiajame policijos komisariate taisyklių, patvirtintų Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininko 2015 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 40-V-38:

30 punktas – „Asmenų skundai ir prašymai, atsižvelgiant į skunde ar prašyme nurodytą teisės pažeidimų pobūdį, gali būti nagrinėjami pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Trečiajame skirsnyje nustatytą administracinę procedūrą. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 933 redakcija), administracinių nusižengimų bylų teiseną, numatytą

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksą“;

37 *punktas* – „Sprendimai dėl išnagrinėtų skundų, kiti administraciniai veiksmai įforminami atsižvelgiant į administracinio veiksmo turinį“; 39 *punktas* – „Pranešime apie nepatenkintą prašymą ar skundą turi būti nurodyti prašymo ar skundo nepatenkinimo motyvai, pagrįsti teisės aktų nuostatomis, taip pat kur ir kokia tvarka gali būti apskūstas šis sprendimas“;

41 *punktas* – „Jeigu asmuo nesutinka su sprendimu dėl išnagrinėto jo skundo, jis turi teisę paduoti skundą policijos generaliniam komisarui, Lietuvos administracinių ginčų komisijai ar Administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas administracinėje byloje Nr. A-1048-502/2015 pasisako, jog teikiamai informacijai taikomas reikalavimas, kad ji būtų pateikiama visa, teiktina pagal teisės aktus ir atitinkanti prašymo turinį:

„Konstituciniu lygmeniu žmogaus teisę į informacijos gavimą nustato Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnis (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-1985-12). Pagal šį straipsnį, žmogui neturi būti kliudoma gauti ir skleisti informaciją (2 d.); laisvė gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymo, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai (3 d.).

Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymas yra specialus teisės aktas, kurio paskirtis yra anksčiau aptartos konstitucinės teisės į informacijos gavimą iš specialių subjektų – valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų – užtikrinimas. Šio įstatymo 1 straipsnis garantuoja asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką ir reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims. Tai reiškia, kad įstatymo nuostatos yra vienodai privalomos tiek atitinkamos informacijos prašytojui (pareiškėjui), tiek jos valdytojui (atsakovui) (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-1985-12).

Įstatymo 4 straipsnyje nustatyti principai, kuriais privalo vadovautis įstaigos, teikdamos informaciją: 1) informacijos išsamumo, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) tikslumo, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; 3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; 4) objektyvumo, reiškiančio, kad įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.

Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad kaip matyti iš aptarto teisinio reguliavimo, teikiamai informacijai taikomas reikalavimas, jog ji būtų pateikiama visa, teiktina pagal teisės aktus ir atitinkanti prašymo turinį.“

Tyrimo išvados

10. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad Pakruojo rajono PK areštinės pareigūnai netinkamai išnagrinėjo 2018 m. liepos 30 d. prašymą, jam pateiktas neišsamus, neaiškus atsakymas, nenurodyta apskundimo tvarka.

11. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2018 m. liepos 30 d. kreipėsi į Pakruojo

rajono PK pareigūnus su prašymu (užregistruotas 2018 m. liepos 30 d., Nr. 40-AP-4211-(5.14)) neatlikti jokių procesinių veiksmų, kol nėra gautas atsakymas iš Generalinės prokuratūros ir Šiaulių apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro dėl bylos „išeliminavimo iš Šiaulių regiono policijos ir prokuratūros iš esmės“, bei „apklausti A apklausos protokolu, o po to tik mane“.

12. Atsakydami į 2018 m. liepos 30 d. Pareiškėjo prašymą Pakruojo rajono PK pareigūnai 2018 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 1BPS-S-391259 Pareiškėją informavo, kad Pareiškėjas turi kreiptis į instituciją, kuriai buvo pateikęs prašymą, o dėl Pareiškėjo prašymo neatlikti jokių procesinių veiksmų, kol nebus gautas atsakymas iš Generalinės prokuratūros ir Šiaulių apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro, bei pasiūlymą pirmiau apklausti vieną proceso šalį ir tik po to kitą, Pakruojo PK pareigūnai atsakė, kad „ikiteisminio tyrimo metu ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami atsižvelgiant į pasirinktą tyrimo taktiką ir versijas“.

13. Prašymai ir skundai Pakruojo rajono PK priimami ir atsakymai į juos pateikiami vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Šiaulių apskrities vyriausiajame policijos komisariate taisyklėmis, taip pat pagal VAĮ Trečiajame skirsnyje nustatytą administracinę procedūrą bei Taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875.

Sprendimai dėl išnagrinėtų prašymų priimti individualų administracinį aktą, išduoti dokumentą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, ar atlikti kitus administracinius veiksmus iforminami Šiaulių aps. VPK viršininko įsakymu ar jo įgalioto asmens išvada, teikimu, tarnybiniu pranešimu ar kitokiu sprendimą patvirtinančiu dokumentu, atitinkančiu prašymo esmę. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka.

Pakruojo rajono PK, kaip viešojo administravimo subjektas, savo veikloje, t. y., ir teikiant atsakymus į prašymus, turi vadovautis ir bendraisiais viešojo administravimo principais. Atsakant į asmenų prašymus ir teikiant jiems informaciją yra svarbu, be kitų principų, vadovautis ir išsamumo principu, kas reiškia, jog viešojo administravimo subjektas į prašymą arba skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo arba skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo arba skundo turinį. Institucija arba įstaiga, pranešime apie nepatenkintą prašymą arba skundą turi nurodyti prašymo arba skundo nepatenkinimo motyvus, pagrįsti teisės aktų nuostatomis, taip pat informuoti, kur ir kokia tvarka gali būti apskūstas šis sprendimas.

14. Įvertinus Pareiškėjo prašymo ir Pakruojo rajono PK pateikto atsakymo į jį turinį, konstatuotina, kad Pakruojo rajono PK pareigūnai, rengdami Pareiškėjui atsakymą, nesivadovavo informacijos išsamumo principu, kuris reiškia, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija, o pateiktas atsakymas į Pareiškėjo Prašymą nėra pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis, taip pat nėra išaiškinta ir apskundimo tvarka. Pateikdami teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą, Pakruojo rajono PK pažeidė Pareiškėjo teisę gauti informaciją iš valstybės institucijos.

Remiantis tuo, Pareiškėjo Skundas dėl Pakruojo rajono PK pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai atsakius į Pareiškėjo prašymą laikytinas pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl Pakruojo rajono PK pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius į Pareiškėjo prašymą **pripažinti pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Pakruojo rajono PK viršininkui Mindaugui Beržanskiui rekomenduoja:

16.1. pakartotinai išnagrinėti Pareiškėjo prašymą ir teisės aktų nustatyta tvarka pateikti atsakymą;

16.2. užtikrinti, kad ateityje asmenų kreipimaisi būtų nagrinėjami vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Šiaulių apskrities vyriausiajame policijos komisariate taisyklių nuostatomis, t. y., atsižvelgiant į jų turinį, o atsakymuose būtų pateikiama visa pagal teisės aktus teiktina, jų kreipimosi turinį atitinkanti informacija, o sprendimai, kai atsisakoma teikti informaciją, būtų tinkamai motyvuoti ir nurodoma apskundimo tvarka.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas